

*ГОМОТЮК Оксана Євгенівна,
Тернопільський національний
економічний університет, м. Тернопіль*

СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦЯ ІЗ «ІНФОРМАЦІЙНОЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ»

У статті розглядається значення соціокультурної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Наголошується на ролі гуманітарних дисциплін, що мають формувати на основі синтезу із технологічною складовою цілісну модель сучасного професіонала.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, процес вивчення, аналіз інформації, історія, документознавство та інформаційна діяльність.

Кризова ситуація із позиціонуванням у суспільствах духовних цінностей спричинила активізацію досліджень у галузі вивчення історичної, соціальної, культурної пам'яті. Обличчя сучасної гуманітаристики визначають студії, пов'язані із розв'язанням проблеми збереження ідентичності і визначенням приналежності до певної спільноти. важлива роль у цьому процесі відводиться документу, що презентує собою елемент матеріалізованої соціальної пам'яті, а фонди документів (бібліотеки, архіви, музеї тощо) розглядаються як основний довгостроковий арсенал соціальної пам'яті. Особлива відповідальність накладається і на спеціальність «Інформаційну, бібліотечну та архівну справу», яку віднесено до галузі знань «Культура і мистецтво», що накладає особливу місію за дослідженнями у цій сфері, у тому числі визначення умов зберігання документів, термінів зберігання, встановлення експертної цінності, способів доступу до інформації та ін. Тим паче, аналіз побудови інформаційного суспільства дозволяє робити висновок, що інформація все більше і більше створюється і використовується у цифровій формі, тому постає проблема збереження цифрової інформації, оскільки людство може втратити цю інформацію.

З цієї точки зору важливою є гуманітарна підготовка документознавця. Викликають незадоволення результати моніторингу знань з історії у середній школі. У 2014 році, за словами директора Українського центру оцінювання якості освіти Ігоря Лікарчука, у гуманітарних науках стан речей виглядає тривожним. Зокрема, за його відомостями, тест з історії України, який у країні складала 130 тисяч абітурієнтів, на максимальну кількість балів склали тільки чотири особи. При цьому із них тільки один випускник поточного року навчання, решта – абітурієнти 1955, 1978, 1972 років народження [1].

Безперечно, для української системи навчання є вагомим досвід освітніх систем європейських країн. Але нам варто враховувати наслідки пострадянського минулого, присутність концепції політичної історії, історії боротьби за незалежність у достатньо політизованій історії. Тому акценти слід зробити на тому, що історія як гуманітарна наука формує критичне мислення через виявлення суперечностей в позиціях, інтересах, потребах соціальних груп і окремих осіб, дає розуміння тенденцій і напрямів історико-культурного розвитку; оцінку різних версій й думок про минулі історичні події, розуміння, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними. Окрім цього, історію не можна відокремлювати від загальної історії, а слід розглядати і вивчати під кутом зору взаємовпливів взаємозалежних загалноцивілізаційних та загальноєвропейських історичних процесів, співставляючи та аналізуючи їх. При тому потрібен глибокий аналіз внеску української культури у світову практику, особливостей українського соціокультурного розвитку, специфіки регіональної історії.

Це мотивує до чіткого визначення компетенцій майбутнього фахівця із врахуванням потреби формування загальної культури, розуміння процесів і явищ у історичному контексті; критичного аналізу інформації, так важливого для інформаційного суспільства; компаративного аналізу подій, знання головних напрямів еволюції європейської історії та культури; критичну оцінку фактів на підставі альтернативних поглядів на проблеми; аналіз і узагальнення матеріалу в певній системі. Вочевидь, такий підхід мав би актуалізувати курси з

історії, міжкультурної комунікації, усної історії, архівознавства, джерелознавства, музеєзнавства тощо. Тим паче, донедавна, наукова спеціальність «архівознавство» фігурувала разом із «документознавством», а у більшості російських освітніх закладів розвинутий архівознавчо-документаційний напрям.

Означені фактори спонукають звернути особливу увагу на весь цикл існування документа – (від створення до зберігання), бо не виглядає виправданим просте запровадження систем електронного документообігу без урахування проблеми збереження історичної/соціальної/ індивідуальної пам'яті. На наш погляд, дещо недослідженими залишаються питання властивостей документів як акумуляторів пам'яті, соціальної значимості документів, їх ролі у збереженні духовних цінностей спільноти, об'єктивно-суб'єктивних характеристик документа у наукових студіях.

З цієї точки зору документознавча освіта має характеризуватися глибоким синтезом гуманітарного і природничо-наукового знання. Розуміння за документознавцем відповідальності як за поточне комплектування, так і збереженість документа, передачу майбутнім поколінням історичних за значенням документів стає одним із ключових напрямів у підготовці фахівців. Або ж набуває пріоритетності теза, що документ є основною складовою пам'яті спільноти. Ця відповідальність пояснюється і тим, що документознавець може працювати у різноманітних установах державної і недержавної форми власності, інформаційно забезпечуючи управлінську діяльність, відповідаючи за документообіг, а також у архівах, музеях, бібліотеках тощо. Тому студенти спеціальності мають усвідомити одну із головних функцій документу – меморіальну. Від професіоналізму, принциповості співробітників архівів, документознавців установ залежить повнота та об'єктивність документальної презентації функціонування у просторі та часі спільноти як живої системи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/society/2014/07/4/174158/> – Заголовок з екрана.